

A Város Mindenkié:

Választási programok – a hajléktalan emberek szemével

A Város Mindenkié csoportban hajléktalan, volt hajléktalan és lakhatással rendelkező emberek dolgoznak együtt a társadalmi igazságosságért és a lakhatáshoz való jogért. A következőkben az országgyűlési választásokon induló demokratikus pártok programjait tekintjük át abból a szempontból, hogy milyen súllyal szerepel bennük a **hajléktalanság és a lakásszegénység** kérdése, és hogy milyen javaslatokat fogalmaznak meg a lakhatási válság kezelésére. Az összefoglalókhöz felhasználtuk azokat a válaszokat is, amelyeket a pártoknak elküldött kérdéseinkre kaptunk (az MDF és az MSZP nem, a Fidesz és az LMP válaszoltak a kérdéseinkre).

MDF – hiányérzet

Az **MDF** választási programja¹ egyetlen mondatot sem szentel a hajléktalanság problémájának. A program egyébként sem foglalkozik érdemben a magyarországi szegénységgel, és az életesélyek szélsőséges egyenlőtlenségével. (Egy elszórt utalást találunk a szociális kártyára, ezt azonban nem tekintjük pozitívumnak.) A párt vélhetően abból indul ki, hogy a gazdasági növekedés maga után vonná ezeknek a problémáknak a visszaszorulását is. Álláspontunk szerint ez tévedés. A szegénység és a hajléktalanság visszaszorítása nem várható önmagában a növekedéstől, ahhoz kiterjedt társadalmpolitikai programokra is szükség van. Abban viszont egyetértünk az MDF programjával, hogy valóban rossz társadalmpolitika volt a „lakáscélú hitelek kamatainak rendkívül nagyvonalú, egyáltalán nem csak a rászorultak terheinek könnyítését célzó támogatása” az utóbbi években (22. oldal). Szimpatikus az is, hogy az MDF állást foglal egy jelentős, sávosan progresszív ingatlanadó mellett (42. oldal). Méltatlannak tartottuk, hogy lassan szentségtörésnek – és politikai öngyilkosságnak – számít az ingatlanadó felvetése, miközben a jelentős lakásvagyonnal rendelkezők fokozott közteherviselése jelentős forrásokat biztosíthatna például a hajléktalanság elleni küzdelemhez. Evvel kapcsolatban tehát tiszteletreméltó az MDF bátorsága, a hajléktalanság és lakásszegénység tekintetében azonban értékelhetetlen a programjuk.

1 MDF: Munka + Méltóság = Megújuló Magyarország. A tartós gazdasági és társadalmi felemelkedés programja. Budapest, 2010, január 30.

Fidesz – a kimaradt fejezet

A **Fidesz** programjának² szociális kérdésekkel foglalkozó fejezetét Soltész Miklós jegyzi, aki a KDNP tagja. A kiemelt területek felsorolásában szerepel az „otthonteremtés, lakhatás” (74. oldal). A témákat tárgyaló alfejezetek között viszont hiába keressük ezt. Reméljük, hogy ez csak kiadványszerkesztési hiba. Szerencsére a nyomor enyhítését célzó javaslatok alfejezete megmaradt. Ennek egyik – szempontunkból – lényeges mondata: „Nem élhet az utcán egyetlen család sem” (83. oldal). Ezzel a legteltesebb mértékben egyetértünk, de kiterjesztenénk az egyénre is. Szerintünk egyetlen ember sem kényszerülhet arra, hogy az utcán éljen. Szintén szerepel egy utalás a telepeken és leromlott városrészekben élők helyzetének kezelésére (84. oldal). Általános szociálpolitikai hitvallásnak tűnik a következő idézet: „Egyszerre kell a legszegényebb, már lakhatásában is veszélyeztetett családoknak segíteni, a lecsúszóban lévők romló helyzetét kezelni és a középrétegek elszegényedését megállítani” (76. oldal). Evvel teljes mértékben egyetértünk, azonban látnunk kell, hogy a költségvetési források végesek, és gyakran választani kell az igazán rászorulóknak és a középosztály támogatása között. Ebből a szempontból az LMP programja (ld. 89-90 oldal) őszintébb evvel kapcsolatban, amennyiben nyíltan felvállalja, hogy a lakástámogatásokat eddigi elosztása igazságtalan volt, és ahhoz, hogy jelentős előrelépéseket tudjunk tenni a hajléktalanság és a lakásszegénység visszaszorításában, növelni kell a valóban rászorulóknak támogatásokból való részesedését – a nem, vagy kevésbé rászorulóknak kárára.

„A legmélyebb szegénységben, soha nem látott nyomorban viszont csak a rend, a kinyújtott segítő kéz és az elvárható, egyéni és családi köteleességek új egyezsége hozhat enyhülést” (83. oldal) – olvasható még a programban. Ezt azért szeretnénk hallani, olvasni részletesebben is. Manapság vannak önkormányzatok, melyek a „rend és köteleességek” címkéje alatt egyszerűen kisöprik a hajléktalanságot bizonyos területekről. Mindemellett természetesen mi is úgy gondoljuk, hogy kell a rend és vannak köteleességeink. Pozitívumként említhetjük még, hogy kérdéseinkre választ adó két párt közül a Fidesz volt az egyik. Ebben Szíjjártó Péter leírja, hogy a „lakhatáshoz jutást és a lakás megtartását segítő rendszer kialakítása alapvető fontosságú.” Egyetértünk, sajnos azonban 1998 és 2002 között ezt nem éreztük. Egyetértünk avval is, hogy „ennek a célnak az egyik fontos pillére a szociális bérlakások, bérlemények számának növelése”, az előző Fidesz kormánynak azonban ebben sem sikerült semmi előrelépést tennie. (Kezdeményeztek ugyan egy szimpatikus bérlakás-építési programot, de így is csak olyan kevés önkormányzati lakás épült, hogy az a közben privatizált lakásállomány elvesztését sem tudta kompenzálni.)

2 Fidesz: Nemzeti ügyek politikája. 2010.

LMP – részletes program és szimpatikus javaslatok

Az **LMP** választási programja³ egy 228 oldalas dokumentum, és ennek egyik fejezete foglalkozik a lakáspolitikai kérdésekkel, 10 oldalon keresztül. Külön alfejezet szól a hajléktalanságról. Álláspontunk szerint a program kellő részletességgel vázolja fel a mostani helyzetet és mutat rá a lehetséges megoldásokra, kivezető utakra. A helyzetértékelésük pontos, világosan mutatja a problémát és annak gyökereit. Javasataik elsősorban a lakhatáshoz való jogról, a lakásfenntartási támogatás emeléséről, a közösségi lakásszektor kialakításáról, a kilakoltatások megelőzéséről, valamint az adósságkezelő szolgáltatásokról szólnak (86-96. oldal). Mindezen javaslatok megvalósítása hatékonyan előzhetné meg a hajléktalanok számának további növekedését, családok ellehetetlenülését, szétesését. Abban is egyetértünk velük, hogy igen hangsúlyos szerepet kell kapnia a hajléktalanság visszaszorításában a megelőzésnek.

Örömmel olvastuk a párt programjában, hogy az deklaráltan kimondja: a hajléktalanszálló nem otthon, és nem cél a hajléktalanok tömegszállításokon történő összezsúfolása. Bravó! A Város Mindenkié szerint a lakhatás emberi jog, ezért tiszteletreméltónak tartjuk, hogy az LMP állást foglal amellett, hogy „A hajléktalanok legsérülékenyebb csoportjai – idősek, betegek, mozgáskorlátozottak, várandós nők, gyermekes szülők – számára az államnak kikényszeríthető alanyi jogosultságot kell biztosítania [egy] meghatározott minimális ellátásra” (96. oldal) – noha, ideális esetben a minimális lakhatás biztosításának *mindenkire* ki kellene terjednie. Valamint határozottan elítéli a köztéri hajléktalanokat kriminalizáló, kirekesztő rendeleteket, javasolják ezen rendeletek hatályon kívül helyezését. Ez bátor dolog, hiszen a hajléktalan emberek köztéri jelenléte sokakat zavar, így nem egyértelmű, hogy az ilyen kiállítás jót tesz-e egy párt népszerűségének. Az LMP szintén felvállalja az ingatlanok megadóztatását egy „alacsony kulcsú, egységes és kötelező, értékalapú kommunális adón” keresztül (139. oldal), noha kevésbé bátran mint az MDF.

MSZP – jó irányok, de semmi konkrétum

Az **MSZP** esetében két választási programot találtunk⁴. Ezek a dokumentumok – amelyek egyébként sem terjedelmes kiadványok – egy-két bekezdésben foglalkoznak a lakhatás kérdésével. Az MSZP által meghatározott irányok – a bérlakások számának növelése, munkaerő mobilitást segítő átmeneti lakhatási formák létrehozása, a kilakoltatási lehetőségek szűkítése (Új kiegyezést!, 13. oldal; Nemzeti modernizáció..., 21. oldal) – előremutatóak, és

3 LMP: A fenntartható jövő, a befogadó társadalom és a megújuló demokrácia stratégiája. A Lehet Más a Politika választási programja 2010.

4 Mesterházy Attila: Nemzeti modernizáció, összetartó közösség. Ajánlat a demokratikus oldal programjára. Budapest, 2010. február 20; Magyar Szocialista Párt Kongresszusa: Új kiegyezést! Haladást – Biztonságot – Demokráciát! 2009. december 12.

egyben igen hasonlóak az LMP programjához. Az MSZP lakáspolitikai programja azonban meg sem közelíti az LMP javaslatának részletességét. Semmi konkrétabb megfogalmazás – mindezt jóindulattal visszafogottnak nevezhetnénk. Ha pesszimisták vagyunk, semmitmondónak. Ráadásul nagyrészt még ennek is elveszi az értékét, hogy az elmúlt 8 év kormányzó pártjának programjáról van szó. Úgy gondoljuk, lett volna idő a szükséges törvények meghozatalára, a meglévők módosítására.

Jelentős előrelépésnek tekintjük viszont, hogy az MSZP szerint is „indokolt lenne törvényileg elismerni a minimális lakhatási formákat” (Nemzeti modernizáció, 21. oldal). Továbbá, örömmel olvastuk azt is, hogy az MSZP „kiemelt fontosságot” tulajdonít a települészámolási program folytatásának. Az MDF-hez és az LMP-hez hasonlóan, az MSZP is kritizálja a lakáshitelek jómódúakat támogató, drága támogatásait: „A szocpol helyett az újra növekvő gazdaságban új lakástámogatási rendszert kezdeményezünk, amely már nem az állampolgárok és az államháztartás eladásítására épülő jobboldali lakástámogatási modell nyomdokain halad” (Új kiegyezést!, 13. oldal). Evvel egyetértünk – ha jól értjük. Kétkedésre ad okoz azonban, hogy az MSZP a 2002-es hatalomra kerülésére után vonakodott megszüntetni a jómódúakat támogató lakáshitel-támogatásokat, mert félt a vélt népszerűségvesztéstől.

Összefoglaló

Összességében tehát azt mondhatjuk, hogy a deklarált célok tekintetében az MSZP és az LMP javaslatai a legelőremutatóbbak, azonban kizárólag az LMP programja foglalkozik a probléma súlyával arányosan a hajléktalanság és lakásszegénység problémájával.

Budapest, 2010. április 7.

Kapcsolat: Takács Attila, +36705071210
Orbán Anna, +06309755154
avarosmindenkie@gmail.com
avarosmindenkie.blog.hu

2010.